

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:
 Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
 Na pol roka . . . . . 1 > — >
 Na štvrt roka . . . . . — > 60 >
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú.
MIKULÁŠ LEPSĚNYI
 a **GERHARD NĚMETH.**
 Dočasný hlavný spolupracovník:
JOZEF N. JANDA.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
 VIII. kv., Práter-úlica 44.
 sem sa majú posielat predplatky, jako i de-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku
 je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Rečníci ľudových shromaždení.

Dr. Aleš Bakonyi, hl. mestský fiškál.

Štefan Bartha, csanád-apácajsky kaplán.

Jozef Miller, direktor novin »Alkotmány«.

Vincenc Vaczulik, holičský fiškál.

Čudné pomery.

Čo si liberáli navarili, to nech si teraz zedia. Bánffy rozpustil snemoveň, aby mohol splniť svoj sľub, ktorý učinil, totižto že prevedie v snemovni zvýšenie kvóty. Lenže on nebol preberačný v prostriedkoch, aby si veľkú väčšinu mamelukov sobrat' mohol, a toto všetko vyšlo na vrch tak, že to i Rakúšania už vedia, ktorí sa preto hnevajú na liberálov maďarských, lebo vraj títo to činili k potupe liberalismu vôbec.

Hnevajú sa ale Rakúšania i preto, lebo Bánffy prezradil, že i medzi mamelukmi sú mnohí, ktorí tak vysokú kvótu prijať ochotnú nebudú. Rakúšania totižto žiadajú, aby sme z každej stovky na zaokrytie spoločných útrat potrebnej aspoň 43 zl. a 40 kr. my dali, čo do roka urobí asi 15 millionov, a o čo sme predtým mien platili.

A ktorí vyslanci aspoň len trochu poznajú polozenie ľudu, priveľké odanenie zeme, chudobu na všetky strany ľudu do Ameriky vyhánajúcu, nízku cenu zbožia, tí by proti svojmu svedomiu pokročili, keby prijali tak vysoké zvýšenie kvóty.

A veru aj medzi liberálmi sa nachádzajú takí, aspoň jedny liberálne noviny napomínajú Bánffyho, že vlády len pripravujú návrhy shodu, prijať tie návrhy ale majú právo len samé národy. Veru ano, len národ môže rozhodnúť v tak vážnej veci; ponevác ale národ zastupujú vyslanci a nie vláda, preto vôľa vyslancov má byť smerodajná.

Bánffy ale nechce nikomu nič sdeliť, preto ale ho veľmi upodozrievajú, že všetky žiadosti sľubil splniť Rakúšanom, lenže na náš rováš.

Nech je, jako chce, toľko vidíme, že s jednej strany maďarskí liberáli sa hryzú medzi sebou, s druhej strany ale, rakuskí liberáli hryzú maďarských, prečo sa títo nepodrobia celkom otrocky všemohúcej vôli Bánffyovej, ktorý pre Rakúšanov tak prajné sľuby učinil.

Bánffy si ale z toho všetkého nič nerobí, myslí, si že on zaopatril vplyvom, peniazmi a vojskom mandáty liberálom, väčšina tedy predsa len pri ňom bude, shod v snemovni vyslancov, i v snemovni novými vymenovanými veľmožmi podšitej snemovni magnátov prevedie, a tak na konci predsa len on zostane pánom vo Viedni milým, v Maďarorságu ale — panujúcim.

Čo nás je potom, po tej celej komédii, keď je tou najvážnejšou vecou len to, aby sa stolec panovania pre liberálov, hore nohama neobrátil; a predsa veľmi nám na tom záleží, lebo druhá časťka tejto komédie je pre nás smutnou;

taký shod, také zvýšenie kvóty, tak veľká nová ľarcha (ročite asi 15 millionov, jak nie viac) — nenie možné, aby — nás hrúzou nenaplnila už vopred, keď si na to len pomyslíme.

Ubohé Uhorsko, ubohé dietky naše, ubohé Horniaky, potom neviem, čo budete jesť, keď i teraz len chlieb a švábky vystanú z vašej ťažkej krvopotnej práce!

Tak je to, keď je pýcha na ulici. Liberalismus sa pachoril a chvástal pred cudzozemskom s náramným pokrokom Maďarorságu, a Rakúšania to teraz vyúžitkujú — k našej škode.

Oh dokedy bude nám ešte na krku sedieť tento liberalismus?! Kedy sa ho už raz strasieme, aby nastalo uprimné panovanie kresťanských zásad!? Kresťania nespúšťajte sa, nevráťme sa so započatej cesty; zásady pravdy musia zvíťaziť. Ludu strana len to bude činiť, čo je ľudu k prospechu; a tak ľud len pri záujmoch svojích vytrvá, jestli neodstúpi od práporu tejto svojej novonarodenej blahonosnej strany.

Jožko Prisny.

POLITICKÉ CHÝRY.

Nová tlačová pravota. 17. decembra budú stať pred súdom: obuvník Anton Mayer, Štefan Paška a jozefovský kaplán Františ Bleszkaň. Všetci traja za ľudové piesne, ktoré už dávno byly uverejnené v „Kresťane“, neskôr ale na prosbu Pašku skrze Bleszkaňa osobitne vydané. Keď ich „Kresťan“ uverejňoval, pán štátny pravotár nič nenašiel v nich, čo by nebezpečné bolo bývalo; neskôr ale keď ony v osobitnom sošite uzrely znovu svetlo, už čo ja viem, čo všeličo, začalo oči klať pánu štátnemu pravotárovi. No dá Pán Boh, že toto prenasledovanie nebude vždy trvať; nech sa len prekotí masťný hrniec pánom liberálom, však to ináč bude vyzerať.

Vyrvané mandáty, ktoré pri spravodlivej volbe ľudovej strane by byly pripadly, sú následovné: dolnokubínsky, ružomerský, čacanský, varínsky, bičanský, illavský, povážsko-bystrický, štibňanský, žambokretský, bánovský, vrbovský, senický, skalický, trnavský, zlatomoravský, breznovský, levočský, lublovský, novoveský, novozámsky, peérsky, ugodský, zircký, kősegský, nemeckozámsky, čáktornajský, sakčský, pivnický, vacovský, gödöllöský, ráckevejský, dunapatajský, congrádský, felegyházajský, tovarišovajský a bodajský. Do hromady 37 mandátov ztratila ľudová strana následkom násilia, podplácania a iných prostriedkov moce a násilia.

Noví biskupi majú byť vymenovaní od jeho Sviatosti v konsistoriume, ktoré sa bude vydržiavať 30. novembra. Tri biskupstvá sú prázdne; rožňovské, lugošské a pätkostolské. Doposiaľ sa ony preto ne-

mohly zaplniť, lebo vláda vždy takých predostrela, ktorých sv. Stolica nemohla prijať. Kedy-že príde už raz k nám kráľovstvo samosprávy, aby sme nedostávali arcipastierov od liberálnej vlády, v lone ktorej neraz i zednári sa nachádzajú a našej viere neprajní inoverci.

Triezlivé Bavorsko. Darmo, my cudzozemsko nasledujeme vo všetkom, len v tom nie, čo je v skutku dľa zdravého rozumu dobré. Tak napr. súboj je u nás pokute podrobený, preto ale za nestatočného považuje liberalismus toho, kto neprijme vyvolanie. Bavorsko nás predbehlo v tej veci. Nedávno bol na súboj vyvolaný jeden dôstojník a on súboj neprijal, lebo vraj sa to protiví jeho presvedčeniu. Súd vojenský schvaľoval jeho pokračovanie.

Biskupský sbor 27. nov. mal zasadnutie v Judapešti. Zaoberal sa on zvláštne s vnútornými záležitosťami cirkve. Viacerých zvolil do veľkého výboru kongruy, z ktorého doposiaľ viacerí vystúpili.

Slávnostné zahájenie snemovne vyslancov sa stalo 26. novembra.

Tlač rakúskej vlády — neodvislú ani spomenúť nechcem — neprestajne čese pohyby maďarských liberálov. Najnovšie totižto zakázal hl. kapitán judapeštiansky socialistom, že sa nesmú shromažďovať. Z tejto príležitosti píše rakúska tlač, že chovanie maďarských liberálov je už neznesiteľné. Oni vraj len v tom nachádzajú liberalismus, aby všetko a všade utlačili, čo je proti ich panovaniu namerané; lenže násilie nenie liberalismus.

Po volbách.

Volby do snemu — diety — sú už ukončené. Boly že to za volby. O priebehu týchto volieb písať nejdem, bo pero moje není v stave opísať všetky tie zlodejstvá, lúpežníctva, násilností, podliactva, huncuterie, gazemberie, atocity, ktoré židovsko-zednárska háveď, luza, liberálni tatári, títo židovskí žoldnierí, otroci pri týchto volbách popáchali. Boly to volby podobné, ba čo hovorím podobné, chcem reknúť, o mnoho podliackejšie, nežli pred 19 stotím v Jerusaleme vo dvore Pilátovom medzi Pánom Ježišom Kristom a lotrom vrahom Barabášom. Jako vtedy ľud si mal voliť medzi Kristom a Barabášom; tak i teraz musel sa rozhodnúť každý buď pre Krista a jeho zásady, alebo pre moderného Barabáša židovsko-zednársky to liberalismus a jeho zásady. Jeden z týchto dvoch musel byť vydaný, aby bol druhý zachovaný. Vydaný bol Kristus, zachovaný moderný Barabáš. — Starí farizeovia a zákoníci pilne agitovali medzi zástupami; dávali jesť, piť, žrať, sľubovali hory doly, peniazmi podplácali, prosili, hrozili, dávajúc heslo ku pokriku: „Chceme Barabáša, nechceme Ježiša, ukrižuj ho!“ Podobne činili i moderni farizeovia a zákoníci, pilne agitovali medzi zástupami, medzi ľudom; dávali jesť, piť, žrať, sľubovali hory doly, peniazmi

podplácali, prosili, hrozili, vojsko žandárov upotrebovali, dávali áreštovať; ľudí nevinných, ba ano i bajonettami prekálal, mordovať, vraždiť, strieľať, dávajúc heslo ku pokriku: „Chceme moderného Barabáša, t. j. židovsko-zednárskeho liberála, tatára; nechceme ľudáka, preč s ním, zabi ho!“ Jako starí farizeovia a zákoníci a jejich privrženci, luza, bagáž, háveď, zberba satanášova boli diablom obsadnutí, bo ináčej neboli by mohli pekelným škrekom revať: „Chceme Barabáša, Ukrižuj Ježiša. Tak i moderni farizeovia a zákoníci, totižto: židovsko-zednárska vláda a všetci jej privrženci, liberálni tatári bagáž, luza, háveď, zberba satanášova sú diablom obsadnutí; bo ináčej neboli by mohli pekelným škrekom revať: „Chceme moderného Barabáša, židovsko-zednárskeho liberálneho tatára za ablegáta, a nikolí ľudáka, preč s ľudákom, zabi, zavražd ho!“ — Keby neboli diablom obsadlí, neboli by ablegáta na stránku židovsko-zednársku liberálnu, stránku to satanášovu, ale na stránku ľudovú, stránku to Pána Ježiša Krista. Každý, kto hlasoval na ablegáta židovsko-zednárskej liberálnej strany, hlasoval na Barabáša, na stránku satanáša a podliacky zradil, zavrhnul Pána a Boha svojho Ježiša Krista, stal sa horším od Judáša iškariotskeho. Každý však, kto hlasoval na ablegáta ľudovej strany, hlasoval na stránku Pána Ježiša Krista, je verejným verným vyznavačom jeho. Beda tomu, kto hlasoval na Barabáša, na židovsko-zednárskeho liberála, tatára a podliacky zradil, zapredal Pána Ježiša Krista za pijatiku, žranicu, peniaze atď. pri volbách, prísnemu trestu božiemu neujde. Blahoslavený však, ktorý hlasoval na ablegáta strany Pána Ježiša Krista, a ničím sa nedal zviest ani žranicou, pijatikou, ani peniazmi, ani prosbami, ani hrozbami, ani smrťou od neho, odplata božia ho neminie.

Než bohužiaľ, kolkí boli a sú takoví, ktorým bol milejší Barabáš, nežli Ježiš, ktorí pri volbách hlasy, vóta svoje dávali na ablegáta židovsko-zednárskej strany, strany to satanášovej! a to nielen zo stavu svetského, ale i zo stavu duchovného — kňazi. Jako že môže kresťan katolík, a zvlášte katolícky kňaz takovým podliakom byť, so židovsko-zednárskou háveďou s liberálnymi tatármi touto bagážou, touto zberbou satanášovou za jeden remeň ťahať, na jej stránku ablegáta voliť, a tým podliackym, hnusným, ohavným, kliatbou božou ztíženým zradcom Judášom Pána a Boha svojho Ježiša Krista sa stať? To ináčej stať sa nemôže, len tak a preto, jako a prečo Judáš iškariotsky stal sa ohavným zradcom Pána Ježiša Krista, stal sa zlorečeným zradcom preto, ponevác jako svedčí sv. písmo: „vošiel diabol do neho.“ Ján.

8: 44. Tak zaiste i do všetkých tých, ktorí pri voľbách do snemu hlasovali na Barabáša t. j. na židovsko-zednárskeho liberála „vošiel diabol,“ ináč by to neboli mohli urobiť, neboli by sa mohli stať tak ohavnými, prekliatými, kliatbou božou ztíženými zradcami Pána a Boha svojeho Ježiša Krista. A takito hnusní, podliacki, kliatbou božou ztížení zradcovia Judášovia našli sa i v našej obci Lom (Förgácsfalva. Gömörská stolica, okres Rimanskosdolský), ktorí za pijatiku, žranicu, za peniaze atď. dňa 28-ho okt. šli hlasy, vóta svoje dať a skutočne aj dali na ablegáta židovsko-zednárskej liberálnej strany, tudíž na Barabáša a zavrhlí Ježiša. Mená týchto ohavných zradcov, kliatbou božou ztížených Judášov sú: Jozef Dročák kat. farár, Alex Holič notár matrikár, Ondrej Beňuš rychtár, Jozef Sojka prisazný, Jozef Marek roľník, Martin Majchut roľník, do týchto všetkých z aiste tiež „vošiel diabol“ a najhorší diabol belzel sub zaiste vošiel do Jozefa Dorčák farára, tohto korhela; veď keby nebol zlým duchom, belzebubom, obsadnutý, liberálom byť, so židovsko-zednárskou hávedou sberbou satanášovu za jeden remeň tahať, na jej stránku ablegáta voliť by nemohol. Veď každý katolík, a tým viacej kat. kňaz vie, aspoň by mal vedieť — ak to nevie, je osol — že liberalismus, jak praví slávnej pameti Pius IX. „liberalismus je pessima pestis.“ „Liberalismus je hriech veľký, ťažký, smrteľný. Liberalismus je absolútnym omylom v rade činov ľudských, absolútnym neporiadkom, preto byť liberálom je väčším hriechom, nežli byť ruhačom, podvodníkom, cudzoložníkom, vrahom.“ „Liberalismus za jakoukoľvek maskou by sa on ukrýval, celý svet predsa o ňom vie, že je vlastne nevera, a vedomá nevera je ťažkým hriechom a podkladom a súhrnom premnohých iných ťažkých hriechov.“ Liberalismus je dielom lže a hriechu, dielom sataháša. Liberalismus je rozhodným nepriateľom Ježiša Krista a jeho sv. cirkve. Liberalismus je preto od cirkve sv. zavržený, a liberál cirkevným anathemom ztížený. Liberál v Boha neverí, a spojuje sa s každým, kto je jako on, proti Ježišu Kristu a jeho sv. cirkve nepriateľmi. Nuž a katolík, katolícky kňaz môže byť liberálom, môže so židovsko-zednárskou liberálnou hávedou, zberbou to satanášovu za jeden remeň tahať, na jej stránku ablegátov do snemu voliť? Ovšem že môže, ale len tak a vtedy, keď do neho, ako nekdy do Judaša „vošiel diabol“, keď je skrz na skrz diablom posedlý, ináč nie. Tudíž do všetkých tých i svetských i kňazov, ktorí na ablegáta židovsko-zednárskej strany — na Barabášov — hlasovali, isto vošiel diabol, boli celkom diablom posedlí.

Od týchto hnusných ohavných Barabášistov musí sa teraz odvrátiť s ošklivosťou každý statočný verný kresťan katolík.

Beda, prebeda tým kňazom, ktorí so židovsko-zednárskou liberálnou vládou, s liberálnymi tatármi, zberbou to satanášovu za jeden remeň tahať, na jej stránku kortešujú, na jej stránku ablegátov do diety volia a týmto činom ohavnými, hnusnými podliackymi zradcami Pána a Boha svojeho Ježiša Krista sa stavajú a tým i hrozné pohoršenia dávajú. Beda, trikrát beda takýmto podliakom, lepšie by im bolo, aby sa nikdy neboli narodili. Ty však milý kresťane, neďaj sa myliť takýmto podliackymi, kliatbou božou ztíženými zradcami, hnusnými Judášami, nenasledujúc zlý príklad, zlý život, veď že do týchto podliackych zradcov „vošiel diabol“ a jestli sa zavčasu na pokáni nedajú, diabol ich i schvátí a zavečie do horiaceho pekla. Čertu slúžia, čert ich vezme, jako vzal Judáša iškariotskeho. Keď ten podliacky zradca chce ísť s čertom do pekla, nech si ide, ty však kresťane milý ísť s Kristom Pánom do neba. Vieš dobre, milý kresťane! že u nás v Uhorsku vedie sa teraz krutý boj, krutá vojna medzi Kristom a medzi čertom. Sú dva tábory, tábor Kristov a tábor satanášov. Tábor Kristov je „kresťansko-katolícka ľudová strana, tábor satanášov je: židovsko-zednárska liberálna strana. Jeden z týchto dvoch táborov si vyvolíť musíš, musíš sa spojiť buďto s Kristom, buďto so satanášom, neutrálnym byť nemôžeš, bo Kristus Pán hovorí: „Kto neni so mnou, proti mne jest.“ Ta sa tedy kresťane milý! do tábora ľudovej strany, tábora to Kristového, pod veleslavnú jeho zástavu, ktorá je sv. kríž Kristov. V tomto tábore bojuj zmužile, údatne, neohrožene, buď hotový v tomto tábore za Ježiša Krista Pána a Boha tvojeho i krev tvoju vycediť, život tvoj položiť, smrť podstúpiť. Priviň sa pevne s telom i s dušou ku tej veleslavnej svätej zástave, obejmi ju pevne a nikdy ju nevypuť z objatia tvojeho, a v tomto objatu dokonaj i život tvoj, tak, že budeš môcť zvolať so sv. Pavlom apoštolom: „Dobrý boj som bojoval, vieru som zachoval, naposledy složená mi je koruna spravodlivosti, ktorú dá Pán nielen mne, ale i všetkým tým, ktorí ho milujú.“

Sláva, večná sláva našej zástave sv. to krížu Kristovému! Sláva našej ľudovej strane! Sláva všetkým jej verným bojovníkom! Sláva!

Ondrej Rojko, vyslužilý farár.

Úcta za hraniciami.

„Opratový“ faktor pýšil sa v 33. č., že liberáli naši „všeobecnú úctu“ vydobyli si pri voľbách „i za hraniciami krajiny“. Že aká je ich úcta za hraniciami, vysvitá z novín „Frankfurter Zeitung“, ktoré voľby uhorskej pomenovali „*européjským škandalom*“.

Ďalej tá „všeobecná úcta“ vysvitá i z tých ostrých rečí, ktoré rakúski ablegáti dr. Kramář, Richter a zvláštne vodca antisemitov, dr. Lueger povedali vo Viedni na rakúskom sneme vtedy, keď noviny našej vlády, „Nemzet“ opovážily sa Rakúšanom predpísať, že ako majú antisemitov prevládať. Lueger rečnil: „Keby sa tu v Rakúsku daktó pokúsil previesť voľby uhorskej, *taký minister nezostal by v Rakúsku ministrom ani za 24 hodín*“. Kramář rečnil, že v Uhorsku nenachodí v liberalisme nič iného, ako policie a žandárov. Čo dialo sa v Uhorsku, *to veru nebolo na česť liberalismu*. Vyslanec Richter rečnil, že pri voľbách uhorských nešlo o pokrok, lež len o židovskú otázku.

Hľa takúto „úctu“ získali si naši liberáli za hraniciami. Verejno vyhadzovali vo Viedni našej vláde na oči, že spoločne pracovala so stranou Kosuthovskou a že spotrebovala k tomu rakúskych vojakov. Pán Bánffy opätovne musel do Viedne bežať, aby utišil rozzlobených Rakúšanov a ich ministra Badeniho. Pravda, zo samej „úcty“, ktorú požívame „za hraniciami“ musel bežať do Viedne!

Najnovšie zase noviny rakúske „*Reichswehr*“ výčitky činia Bélovi Rudnaymu, budapešianskemu hl. kapitánovi, že socialistom jednoducho zakázal demonštratívnu prechádzku. „Je to liberálne zachádzanie? Či takúto *brutalitu* (hovädstvo) spáchať môže *pravdivý liberál* s ktoroukoľvek stranou, bárs i s nepriateľom svojim? Kdeže zostal teda ten mnohovychválený maďarský liberalismus...?“

Hľa takúto „všeobecnú úctu“ požívajú naši liberáli „za hraniciami krajiny!“

Varínska voľba.

O žiadnej voľbe toľko nepíše sa teraz v novinách, jako o varínskej. Zaiste preto, lebo žiadna voľba nebola prevedená tak „čisto a poriadne“, jako voľba varínska.

Noviny „Budapesti Hirlap“ schválne vyslaly jedného novinkára do Varína na voľbu. Tento novinkár, menom Hainrich Béla, všetko opísal, čo videl. Opísal tie ošklivosti, ktoré vlastnými očima videl. Opísal, že ľudová strana príkladno, ticho sa držala a že len tak bola premožená, keď 500 voličov ľudových nebolo pripusteno ku hlasovaniu. Svedectvo tohoto novinkára tým vážnejšie bolo, pretože novinkár ten židovského je náboženstva a noviny, v ktorých zkusenosti svoje opísal, nesúhlasia s ľudovou stranou.

Pravda, že to liberálov ukrutne mrzí, keď ešte i žid opovážil sa pravdu napísať v tých liberálnych novinách, ktoré majú najviac čitateľov v Uhorsku. Ešte viac ich pajedilo, keď noviny „Alkotmány“ v č. 286. priniesly ten

chýr, že všetky kúsky varínskej voľby, sám predseda voľby, barón Karol Kloch, štacionšef vopred pripravil.

Noviny „Alkotmány“ písaly, že pán štacionšef večer pred voľbou v krčme takto sa chválil: „*Ťažko to bude vykonať, ale úfam, že lístky (certifikáty) vykonajú svoje, a naposledy, jestli tisíc voličov treba odhodit, ani to nedbám*. Nech plno nakričia do sveta, *was zenirt mich das?*“ (čo ma to ženiruje?)

Týmto slovám štacionšefa veľmi potešili sa vraj liberáli v krčme prítomní. Avšak v dome varínskeho lekára ešte zaujímavšie veci sa staly. Páni liberáli večerali u lekára, a tu vraj „*chystaly sa tie lajstre zvláštne*“, na základe ktorých potom na druhý deň hlasy (vóta) odhadzovali. Notári prichystali vraj menoslov voličov, v ktorom vopred poznačeno bolo, *ako sa môžu voličia odhodit*, menovite že naznačené tam byly rozdielne roky a posmešné mená voličov. Na základe toho notárskeho menoslovu „*sám pán barón diktoval trom pánom zvláštne lajstre*.“

Pod večerou od notárov prišly chýry, že koľko ľudových voličov dostalo volebné lístky a „*sám pán barón prichystal štatistiku (porátanie) ešte vtedy večer*.“ Taktiež že pán barón do zádivenia priniesol liberálnych kortešov s týmto návrhom: „Potom majte v hotovosti zajtra jednu prosbu podpísanú desiatmi, *ktorí nie sú voličia*, v ktorej prosíť budete nariadenie hlasovania!“

„Jako? wieso?“ pýtali sa všade — „táki majú sa podpísať, čo sú *nie voličia?*“

„No ano, — odpovedal vraj barón, — keď z ľudovej strany predostrú svoju prosbu, poviem, že to zbytočné, lebo už mám i tak jednu prosbu, a oni sa asnaď s týmto uspokojia. Nariadim hlasovanie, *asi o hodinu neskôr zbadáte, že však sú to nie ani voličia*, [ktorí prosbu podpísali a potom celkom jednoducho. . .“

„*Šipeky bude vyhlásený!* Jaj, ale je to znamenitá myšlienka!“ — takto že ozývalo sa všade.

Ešte vraj i takúto radu dobrú dával pán barón: „*Len treba dobre mnoho zavreť*, — ustavične hovoril riaditeľom, — *však my ukážeme, čo vieme!*“

Takto písaly noviny „Alkotmány“ a doložily i to, že pán barón Karol Kloch vo štvrtok pred voľbou ráno bez najmenšieho pohnutia *zložil i predpísanú prísahu*. . .

Nuž pravda, že toto odhalenie náramne napaprčilo liberálov. Hlavy si lámali, že kto ich to prezradil a že kto je ten zradca, ktorý dobrú radu pána baróna do sveta vytrúbil. Tu už museli sa ohlásiť a svoju „česť a dobré

8: 44. Tak zaiste i do všetkých tých, ktorí pri voľbách do snemu hlasovali na Barabáša t. j. na židovsko-zednárskeho liberála „vošiel diabol,“ ináč by to neboli mohli urobiť, neboli by sa mohli stať tak ohavnými, prekľatými, kliatbou božou ztíženými zradcami Pána a Boha svojeho Ježiša Krista. A takito hnusní, podliacki, kliatbou božou ztížení zradcovia Judášovia našli sa i v našej obci Lom (Förgúcsfalva. Gömörská stolica, okres Rimanskosdolný), ktorí za pijatiku, žranicu, za peniaze atď. dňa 28-ho okt. šli hlasy, vóta svoje dať a skutočne aj dali na ablegáta židovsko-zednárskej liberálnej strany, tuziž na Barabáša a zavržli Ježiša. Mená týchto ohavných zradcov, kliatbou božou ztížených Judášov sú: Jozef Dročák kat. farár, Alex Holič notár matrikár, Ondrej Beňuš rychtár, Jozef Sojka prisazný, Jozef Marek roľník, Martin Majchut roľník, do týchto všetkých zaiste tiež „vošiel diabol“ a najhorší diabol belzel sub zaiste vošiel do Jozefa Dorčák farára, tohoto korhela; veď keby nebol zlým duchom, belzebubom, obsadnutý, liberálom byť, so židovsko-zednárskou hávedou sberbou satanášovu za jeden remeň tahať, na jej stránku ablegáta voliť by nemohol. Veď každý katolík, a tým viacej kat. kňaz vie, aspoň by mal vedieť — ak to nevie, je osol — že liberalismus, jak praví slávnej pameti Pius IX. „liberalismus je pessima pestis.“ „Liberalismus je hriech veľký, fa žký, smrteľný. Liberalismus je absolútnym omylom v rade činov ľudských, absolútnym neporiadkom, preto byť liberálom je väčším hriechom, nežli byť ruhačom, podvodníkom, cudzoložníkom, vrahom.“ „Liberalismus za jakukolvek maskou by sa on ukrýval, celý svet predsa o ňom vie, že je vlasnte nevera, a vedomá nevera je ťažkým hriechom a podkladom a súhrnom premnohých iných ťažkých hriechov.“ Liberalismus je dielom lže a hriechu, dielom satanáša. Liberalismus je rozhodným nepriateľom Ježiša Krista a jeho sv. cirkve. Liberalismus je preto od cirkve sv. zavržený, a liberál cirkevným anathemom ztížený. Liberál v Boha neverí, a spojuje sa s každým, kto je jako on, proti Ježišu Kristu a jeho sv. cirkve nepriateľmi. Nuž a katolík, katolícky kňaz môže byť liberálom, môže so židovsko-zednárskou liberálnou hávedou, zberbou to satanášovu za jeden remeň tahať, na jej stránku ablegátov do snemu voliť? Ovšem že môže, ale len tak a vtedy, keď do neho, ako nekdy do Judaša „vošiel diabol“, keď je skrz na skrz diablom posedlý, ináč nie. Tuziž do všetkých tých i svetských i kňazov, ktorí na ablegáta židovsko-zednárskej strany — na Barabášov — hlasovali, isto vošiel diabol, boli celkom diablom posedlí.

Od týchto hnusných ohavných Barabášistov musí sa teraz odvrátiť s ošklivosťou každý statočný verný kresťan katolík.

Beda, prebeda tým kňazom, ktorí so židovsko-zednárskou liberálnou vládou, s liberalnými tatáry, zberbou to satanášovu za jeden remeň tahať, na jej stránku kortešujú, na jej stránku ablegátov do diety volia a týmto činom ohavnými, hnusnými podliackymi zradcami Pána a Boha svojeho Ježiša Krista sa stavajú a tým i hrozné pohoršenia dávajú. Beda, trikrát beda takýmto podliakom, lepšie by im bolo, aby sa nikdy neboli narodili. Ty však milý kresťane, nedaj sa myliť takýmto podliackymi, kliatbou božou ztíženými zradcami, hnusnými Judášami, nenasledujich zlý príklad, zlý život, veď že do týchto podliackych zradcov „vošiel diabol“ a jestli sa zavčasu na pokáni nedajú, diabol ich i schváti a zaveleie do horiaceho pekla. Čertu slúžia, čert ich vezme, jako vzal Judáša iškariotskeho. Keď ten podliacky zradca chce ísť s čertom do pekla, nech si ide, ty však kresťane milý íď s Kristom Pánom do neba. Vieš dobre, milý kresťane! že u nás v Uhorsku vedie sa teraz krutý boj, krutá vojna medzi Kristom a medzi čertom. Sú dva tábory, tábor Kristov a tábor satanášov. Tábor Kristov je „kresťansko-katolícka ľudová strana, tábor satanášov je: židovsko-zednárska liberálna strana. Jeden z týchto dvoch táborov si vyvoliť musíš, musíš sa spojiť buďto s Kristom, buďto so satanášom, neutrálnym byť nemôžeš, bo Kristus Pán hovorí: »Kto neni so mnou, proti mne jest.« Ta sa tedy kresťane milý! do tábora ľudovej strany, tábora to Kristového, pod veleslavnú jeho zástavu, ktorá je sv. križ Kristov. V tomto tábore bojuj zmužile, údatne, neohrožene, buď hotový v tomto tábore za Ježiša Krista Pána a Boha tvojeho i krev tvoju vycediť, život tvoj položiť, smrť podstúpiť. Priviň sa pevne s telom i s dušou ku tej veleslavnej svätej zástave, obejmi ju pevne a nikdy ju nevypušť z objatia tvojeho, a v tomto objatí dokonaj i život tvoj, tak, že budeš môcť zvolať so sv. Pavlom apoštolom: „Dobrý boj som bojoval, vieru som zachoval, naposledy složená mi je koruna spravodlivosti, ktorú dá Pán nielen mne, ale i všetkým tým, ktorí ho milujú.“

Sláva, večná sláva našej zástave sv. to križu Kristovému! Sláva našej ľudovej strane! Sláva všetkým jej verným bojovníkom! Sláva!

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

meno“ hájil. I ohlásil sa pán štacionšef vo vládných novinách „Nemzet,“ a za podlú lož vyhlásil nepekne chýry o svojej osobe do sveta pustené. Na pomoc priskočil pánu barónovi i žilinský ablegát dr. Valér Šmialovszky tiež v liberálnych novinách „Nemzet“ a písal, že vo Váriine všetko išlo pekne v poriadku a že vraj nebolo by divu, keby sa v oči búreniam ľudovej strany *i prisaha zrušila*.

Na túto krásnu myšlienku pána Šmialovszkého odpovedal ablegát Zoltán Zmeškal čo očitý svedok v novinách „Alkotmány“ a písal že „*náramne zarazil*“ sa nad tým, keď i pán ablegát Šmialovszky brániť sa usiluje varinskú voľbu. „Nerozumiem, — tak píše abl. Zmeškal, — že ako mohlo vyjsť také osvedčenie, pravdivý stav vecí *tak prekrujúce*, z pera práve dr. Šmialovszkého, ktorého som vždy čo bezúhonného pána (gentlemana) poznal.“ — Že konečne dr. Valér Šmialovszky pre „dobrú vec“ ešte *i falošnú prisahu* za možnú k dovoľeniu nachádza, to s prepodivením čítam . . .“

Konečne pán Zmeškal *od slova — do slova* za *nepravdivé* vyhlásil osvedčenie baróna Klocha na varinsku voľbu sa vsfahujúce.

Ohlásil sa i spomenutý novinkár žid, ktorý v. č. 321. „Bud. Hirlap“-u odpovedá, čo očitý svedok. Musí sa ohlásiť — písal, — keď „taký ctihodný muž, ako Valér Šmialovszky, predstúpi na verejnosť a nielen do ochrany svojej berie *tú ohyzdnú* (galád) voľbu, lež zapiera zrejme veci, v ktorých — ponevác činnú účasť bral na voľbe — i on mohol mať čiastku.“

Uznáva ďalej, že videl, ako bol ľud *pobúrený*; „Na varinsku voľbu prišlo množstvo ľudovej strany, zbúrené zdalo sa byť len ku nekočnej trepezlivosti. Tento chudobný ľud ten dojem učinil na mňa, že keby mu i drevo rúbali na chrbáte, i to by trpel bez slova, lebo zdá sa, že ho kňazstvo k tomu búrilo (fanatizovalo), že čokoľvek sa s ním stane, aby do konca neohrozene vydržal.“ — Takéto svedectvo, hľa, vystavil i žid tomu „búreniu“ ľudovej strany.

Tento istý židáčik, novinkár píše ďalej: „Veľkú čiastku ľudových voličov, asi 500 ľudí, neprepustili cez kordon (hranicu), ani do blízkej krčmy, *darom toto zapiera Šmialovszky*; ponevác vôbec nemali volebných karetiek, alebo len od notárov mali cedulky . . .“

Ďalej židáčik i to vyhadzuje Šmialovszkému na oči, že len 150 vojakov videl pri voľbe, kdežto sám barón Kloch uznáva, že bolo tam 140 peších, 105 konníkov a 87 žandárov; teda že barón ešte bližšie stojí ku pravde, než Šmialovszky.

Šmialovszky zapiera, že ľudoví voličia bez

karetiek od rána do večera stáli pod holým nebom na špatnom dáždi, zapiera, že ľudový tábor ďaleko stál od miestnosti voľby; na to Šmialovszkému ten židáčik odpovedá, že: „*toto ma veľmi mrzí*“. Teda ešte i toho statočného židáčka „veľmi mrzí“ to, čo Šmialovszky popísal ku obrane pána baróna štacionšefa. Preto dokladá ten novinkár židáčik takto: „Avšak verejno *zapierať staré veci*: toto sa mi už tak zdá, ako by to *odslúženie* bolo oproti barónovi Klochovi — za žilinský mandát“. (Barón tenže bol predsedom i Šmialovszkého žilinskej voľby!)

Zajímavé je, čo ten novinkár židáčik píše o jakýchsi plakátoch (ohlasoch), ktoré dľa pána baróna vylepené vraj byly na kostole, a v ktorých vraj stálo, že zabite baróna Klocha, kde ho najdete.

„Kde sú tie plakáty?“ pýtal sa novinkár. Barón že odpovedal: „Že kde sú? . . . Doniesli mi jeden kúsok“ . . ., ale novinkárovi *nič neukázal*. Novinkár židáčik s jedným dobrého zraku pánom pozeral pilno po múroch kostola, avšak ani najmenšieho znaku dákeho prilepenia nenajšol. Preto teraz píše, že „tie nebezpečné plakáty zrejmo ten cit predsedu porodil, aby vraj niečim, ku príkladu plakátom *zaokryť mohol svoje nariadenia* v záujme *poriadku*. Preto i dokladá židáčik takto: „To je pravda, že kto umysel má vraždiť, ten to nevykričí do sveta, koho chce zabiť, avšak pred širokým obecnstvom, *dobrá službu* vykoná taký vraždenný plakát. Jestli chceli zavraždiť pána predsedu, prečo nezabijú ho teraz, keď ho už nestráži blizo štyristo zbraní, teraz, po varinskej voľbe? Veď tam žije medzi nimi!“

Konečne židáčik novinkár píše takto: „Podržujem a od slova do slova za pravdivé uznávam, čo som o varinskej voľbe písal.“

Hľa takúto vojnu vedie teraz pán barón štacionšef a pán ablegát Šmialovszky s jednej strany, a zase ablegát Zoltán Zmeškal a spomenutý novinkár židáčik s druhej strany.

Co myslíte, kto má pravdu? Pán barón štacionšef, alebo židáčik? — Nám sa zdá, že v tejto vojne ten židáčik trafil kliniec — na hlavu, a vbil ho do hrubej liberálnej kože tak, že to prešlo až do živého.

Zapamätajte si dobre, že i *liberálny novinkár židáčik varinsku voľbu pomenoval „ohyzdnou“*. No, vzdor tomu „Opratový“ faktor písal o „skvelých víťazstvách“ liberálov. Nuž do paroma, ako môže byť „skvelým“ to, čo i liberálny židáčik pomenoval „ohyzdným?“

Velký
„Křesťanský kalendář
ľudovej strany“

na rok 1897.

sa môže dostať za 30 krajciarov u
*Františka Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.*

Po každých 10 výtiskoch sa dá
jedon čo prídavok. Poštové útraty
my zaokrývame.

BESEDNICA

Po volbe.

*Oplani, mamľasi,
za vami voláme;
že ste nás klamali,
vedomo dávame.*

*Na holom papieri
hlásate slobodu,
v skutku sa chytáte
klamu a podvodu.*

*Prečo-že ku volbe
občanov voláte,
slobodne hlasovať
pri tom im nedáte?*

*Ci sme my nevoľní
v Uhorsku otroci,
že proti nám všade
užívate moci?*

*Načo vojsko, žandár
k volbe sa volajú,
keď tichých občanov
na volbišti majú?*

*Miesto, žeby ľuďi
pred vrahom chránili,
zbrane proti ľudu
tichému chytili.*

*Načo taký zákon,
keď-že on neplať
a nás vo slobode
ústavnej len hatí?*

*Ablegáta sami
i bez nás menujte,
a mlčať i trpet
nás neprinucujte.*

*Načo tie volebné
aj veží zástavy,
keď pod nimi práva
niet ani ústavy?*

*Aspoň sa tisíce
na volby nedajú,
ktoré nám v knižčočkách
daňových rátajú.*

*Nebude Judášov
za čo si kupovať,
Nebude korhelov
za čo obľbovať.*

*Veru millennium
pekne ste skončili,
keď tymi volbami
ste ho ovenčili.*

*Na pamiatku večnú
tie volby nám budú,
len kľiatbu nechaj
v ustach strany ľudu.*

Viclipueli.

Spomni, abys deň sviatočný svätil.

Podáva: *Habovčan.*

Traja talianski kupci išli spolu do mestečka Cisterno (v Talianskej) na jarmok. Jako bolo po jarmoku, rozprávali sa o tom, že keby len čím skôr mohli domov sa dostať. Dvaja odhodlali sa, že na druhý deň ráno dajú sa na cestu. Tretí súdruh ale zdráhal sa vybrať na cestu, lebo vraj, zajtra je nedeľa, najprv musím ísť do kostola na sv. omšu. Títo dvaja ale nechceli popustiť, že oni veru len idú domov, veď nám to, vraj, Pán Boh odpustí. Čo je na tom, keď je človek v ceste a zmešká sv. omšu, že tým vraj, Pána neobrazí. Tak sa vyhovárajú, aby sa len ospravedlnili. Na druhý deň zavčas rána, jako započalo svať, vybrali sa z mestečka Cisterno, tretí ale, verný svojmu predsavzatiu, nedal sa nahovoriť, ostal v mestečku, aby išiel najprv do kostola na sv. omšu. Mohli cestovať za jednu hodinu, keď naraz prídu naši pocestní na most rieky Korfuona, ktorá od silného dážďa tak

narástla, že i sám most porúchala a drevené slzaje a podstavce podmyla. Naši cestovatelia nič nezaujúc o tom, celkom smele zakarovali s vozami na most. Pod novou farchou rozkývaný most sa svalil i s koňmi i s vozom do vody a cestovatelia s celým činom vo vlnách rozvodnenej rieky zahynuli. Na zúfálny krik nešťastníkov volajúcich „ratuj nás, kto si z Boha“ dobehli, ale už neskoro dvaja sediaci, ktorí so železnými hákami ale už bezdušných na breh vytiahli. O krátky čas sbehol sa veľa národu okolo nich, lež nikto nevedel povedať, kto sú, a zkadiaľ sú. Nato prijde tretí kupec z Cisterna, no keď poznal v týchto utopencoch svojich súdruhov, vysvetlil ľuďom okolo stojacim, čo sa stalo. Zdvihol ruky k nebu, ďakoval Pánu Bohu, silno si pred seba vzal, že v nedeľu a sviat k nikdy nezameška sv. omšu, lebo len tomu má čo ďakovať, že ostal pri živote.

Kráľov dar Srbsku. Jeho Veličenstvo poukázal 10.000 zl. na podporu záplavou oškodeňých Srbov v dolnej Dríny.

Veľká radosť panuje ešte vždy v Taliansku, že sa podarilo s kraľom Menelikom pokoj uzavrieť.

Panovnícke denné dôchodky su nasledovné: ruský car má 72 tisíc zlatých; turecký cisár má 48 tisíc zl.; uhorský kráľ má 30 tisíc zlatoviek; nemecký cisár má 24 tisíc zl.; talianský kráľ a anglická kráľovna majú po 19 tisíc zl.; belgický kráľ má na deň 4,800 zl.; francúzsky predseda má 1800 zl. na deň. No ani jeden nemusí z týchto biedu tref.

Jeremiáš Madarevič, srbský biskup v Sv. Ondreji mestečku, z mrel dňa 21. t. m. po dlhšej nemoci v 74 roku. Za biskupa vyvolený bol dňa 15. dec. 1895 a dňa 11. febr. t. r. Jeho Veličenstvom potvrdený.

Aká bude zima? Čím skorej padá list so stromov, tým je zima ľavnejšia. Lenže pozorovať sa musí padanie listu u všetkých stromov. Toho roku neskoro padal list, a tak zimu pravdepodobne tuhú budeme musieť prežiť; no jej tuhoba nebude zas priostrá!

Štedrý ľudák. Ľudový ablegát rumskeho okresu lekárnik Fraňo Buzáth daroval 150 zlatých vašvárskej r. k. škole.

Trojaká voda v Jazere. Cestovatelia sdeľujú, že neďaleko Lapska sa nachodí ostrov Kildin, ktorého jazero má trojakú vodu. Na dne je sirková, v prostriedku slaná a na vrchu sladká voda. V spodnej častke nič nežije, v strednej častke žijú morské zvierence a v hornej častke žijú tie zvierence, ktoré i my poznáme z riek a potokov. Toto jazero musí byť spojené s morom, lebo sú k nemu pripojené morské zjavy: odliv a príliv.

Zavraždený millionár. V New-Yorku millionára Arblucklea neznámi zločinci zadržli, keď už vrecká mu povyvracali a všetko z nich povyberali.

Bude čo fajčiť, lebo úroda dohánu výborne vypálila, tak že na mnohých miestach dolniackych nové šo y musely byť postavené, aby zrelé listy na vnivoč nevyšly.

Nemci čo statkári v Uhrách. Pruský princ Heinrich kupil zemplínske pánsťvo Wolfmannovské za 410 tisíc zl.; v tej istej stolici Stančické pánsťvo kupil pruský gróf Hänkel za 1 mill. a 200-krát tisíc zlatoviek.

Cena žien. U starých národov žena vždy mala nižšiu cenu, nežli muž, Mojžiš cenil ženu na 30, muža ale na 50 mešcov striebra. Básnik Homer ocenil osobu ženského pohlavia len na 4 kusy rožného dobytká. Germani ale predávali jedon druhému ženy za 10 veľkých strieborných peňazí.

Hlad v Horvátsku. Povodne, kamenec a iné pohromy živlov toho roku veľmi často sa ukazovaly v Horvátsku, následkom čoho sa teraz vo veľkej núdzi nachádzajú obyvatelia Horvátska, zvlášte ale tej častky, ktorá sa „Z-gorje“ menuje.

Bieda v Srbsku. Povodne v Srbsku takú biedu zapríčinily, že 10 tisíc ľudí je nielen bez prístrešia, lež i bez živnosti.

Ruský hlas o maďarských volbách. Ruské noviny pišu, že Rakúsko volilo v Uhorsku ablegátov s 250 tisíc vojakmi a že už i z toho vysvita spokojnosť ľudu Uhorska, že k jednej volbe sa potrebovalo štvrt miliona vojakov. Utačené Rusko sa smeje nad slobodou maďarskou.

Slepý slubenec. V Päťich-Kostoloch sa dostavil pred pána matrikára jedon mladík slepý s dost chudou slubenicou. Matrikár ich zapísal, lebo všetky dokumenty v poriadku mali. O dakoľko dní ale znovu prišiel s jednou obstarnou ženskou a vyjavil pred matrikárom, že on tej mladej nechce. On sa síce do nej zaľubil, lebo ju náramne vychválili pred ním, že je veľmi driečna; teraz ale vraj dorazila jeho matka, ktorej sa nepáči, a ktorá ju za veľmi chudú považuje, on jej tedy nechce. Matrikár zničil zasnúbenie.

Vradenie medzi svätých. V Satmári sa vybavuje vradenie medzi svätých nekďajšieho satmárskeho biskupa Jána Háma. 11. nov. viac, než sto svedkov, vyslúchali, ktorí pod prisahou museli odpovedať na otázky. Dáta ale na život Háma sa vzťahujúce vyše osem rokov sbiera terajší biskup Meszlényi. Rodičia Háma sa nachádzali v stave obuvnickom a ho splodili v r. 1781.; ešte len 36 rokov bol starý, keď biskupom zostal. Na dobročinné ciele premnoho obetoval.

Cena pokoja v Europe. Pod zbranou je v Europe asi polpiata miliona vojakov okrem honvédov a rezervistov. Ročné trovy na vojenskú moc možno odhadnúť na deväť a pol miliarda.

Veľká cibula. Jedon africký zahradník toho roku vypestoval jednu cibulu, ktorá vyše päť kilov váži. Kolkí noví maďari by jej dost mali na jedon obed?

Zmizol Milán. Bývalý srbský kráľ Milán mal mať vo Viedni so svojim synom Alexandrom tambudku. On i prišiel do Viedne, zrazu ale zmizol. Neskôršie sa dozvedeli, že s expressvlakom odcestoval do Paríža, lebo vraj z Belohradu bol taký telegram dostal, ktorý mu odňal chuť síst sa so synom.

Obyvateľstva Grécka za šesť rokov pribudlo 230 tisíc duší.

Najstarší manželia, ako dovčuľajška sa vyskúmalo — žijú v nemeckom Neumünstre. Manžel je 99, manželka ale 97 rokov stará. Teraz je už 75 rokov tomu, čo sa sobrali. Tedy nielen strieborný, zlatý, lež i diamantový sobáš už mali. Manžel sa volá Edvard Fank, a 24 rokov mal, keď sa ženil.

Chosen politiky Bánffiovej. Pod kortešačkou opilstvu v tej najväčšej miere sa oddovzdala obec Bezine v Orave. Od rána do večera po blato opití voličia kryli ulice Neskôr následkom napomenutia duchovného do seba vstúpili, preto ale kortešovia liberálov ešte vždy mali pevnú nádej, že otravia tých ubohých voličov. Mameluckí korteši totižto zaujali všetky tri krčmy tej obce a sa vyslovili, že len ten dôjde k pálenke, kto na mameluka dá svoj hlas. Nato ľud pod náčelníkmi predstavených obce vytiahol z dediny a pod holým nebom prisahou sa zaviazal, že viac pálenky piť nebude; a nech si ju vraj ten pije, kto ju robí; nech si ju pije pán Bánffy; chosňa nebude mať viac z nich ani žid, ani Bánffy. Krčmári medzi zúfaním sa dívali na ten prípad a by boli vďačne vypratali liberálnych kortešov z obce. A ten sľubu verný ľud v skutku nepije teraz pálenky, v čom ho nasleduje i obec Likavka. Predsa len na srdci má pán Bánffy blaho ľudu. Lenže keď to tak pôjde, zkadiaľ veze pán Bánffy groše na zaokrytie nových tarchí následkom zvýšenia kvóty zapríčinených?!

Sobáš — väzenie. Juraj Bróza v Medgyespuszty zle pochodil. Od matrikára šiel do kostola sa dať sobáš, keď ho na ceste pristavili dvaja četníci a so sebou pojali. On totižto chcel mať na veselí zajaču pečienku; a preto šiel poľovať; a práve vtedy páliť na jedného zajaca, keď sa tento už válal v krvi trafený súc od Juraja Csepregiho. Pasaovali sa o zaajca; konečne Csepregi popustil, ale udalosť vrchnosti sdelil.

Pozemková kniha zhorela v St. Gottharde. Nevieme, čo sa bude robiť s tamajšími majiteľmi rôf.

Ohavný hriech je to, keď kto sa proti vlastným rodičom oborí. Aj semlaxský roľník Mitru Žulán sa tohoto ukrutného hriechu dopustil. V posledný čas ustavične bantoval svojich rodičov, ktorí v rozhorčenosti ho svetskej vrchnosti oznámili. Toto ho ale tak rozpajedilo, že on v noci sa hodil na otca, a ho tlkol, ba i nôž vytiahol, aby ho preklal. Na krik matkín sbehli sa susedia a prekazili tento podzemský zločin. On teraz v chládku rozmýšľa nad svojou zvieratskou nevďačnosťou.

Brutálni židia mučili kňaza. V Nagykárolyi počas volby viacerí židia chytili Štefana Rónaiho kaplána a len preto, že nie s liberálnymi tatármi, lež s ľudovci držal, medzi najhnusnejším klnutím a najbezochvejším nadávaním krivými nohami kopali, špinavými rukami zauchovali, vykrúteným pyskom oplúvali chudáka. Medzi brutálnou prácou tieto slová opakovali: Tu si pes, v pazúroch našich si, vyplatíme Ťa! košetu mu dodriapali, klobúk dolámali a tak dotrýznili verného a nevinného sluhu Ježiša besní talmudisti, že z ušú a z tvári krv sa mu liala. Hľa židia hanobia nám sv. náboženstvo, lotrovsky prenasledujú, mučia našich kňazov, a kat. ľud predsa ešte len vždy židovské sklepy a krčmy podporuje. O katolícky ľude, katolícky ľude, obráť sa už raz k Pánu Bohu tvojemu!

Zafubená svokra. V temeškejskej stolici, v obci Zalasinci skoro zostala vdovou manželka Bazila Mangru. Ona nohama rukama sa hrabala za tým, aby sa vydať mohla. Má i 17-ročnú švárnú dcéru, za ktorou darmo chodili tamajší mládenci, ani jeden ju nemohol obsiahnuť! Keď ale sluha Tivadar Čizmáš prišiel do domu, do tohoto sa i sama matka zafubila. On ale len za dcérou bažal, vdovy si nežiadal. Konečne navzdor všetkému odporovaniu matky, podarilo sa mu dcéru dostať. Nato ale vdova s pomsty sa tiež mala vydať. Keď sa mu nepodarilo, ju odhovoriť

od vydaju, obesil sa, lebo on sa bál, že s vydajom i majetok by bol uprskol. Zlé jazyky ale vravia, že nielen svokra do zafa, lež i zať do svokry bol zafubený.

Tvrdí nazaréni. Dobre vieme, že nazarenski vojáci nechcú zbroj do ruky vziať; následkom čoho ich prísne trescú, tak, že na 5—6 rokov ich zatvárajú. Títo zaslepení chudáci ale predsa sú tak tvrdí, že ešte i teraz premnohí sa protivia vojskej vrchnosti a radšej sedia v chládku 5—6 rokov, jako by sa podrobili povinnosti vojskej.

Nehoda na polovačke. Rožnavská polovnícka spoločnosť minulý týždeň vydržiavala hon, na ktorom jedného veľkého diváka ranil mestský horár Jozef Zingi. Divák sa do úteku pustil, psi ho ale pristavovali. Vtedy sa on vrhol na horára Zingiova, rozpáral mu stehno a na viac metrov ho odhodil. Na veľký krik pribehol ta druhý strelec dobrý, ktorý s výborným výstrelom prepáľil diváka. Diváka dostali síce, lenže horár kto vie, do kedy bude prinútený posteľ opatrovať.

Ten v zlom smysle chýrečný Papakosta zas chcel utiecť. Nijak sa mu nepáči väzenie. On už dvakrát bol uprskol; šťastie mu ale neslúžilo, lebo ho vždy nazpät dostali. On sa teraz vo Viedni nachádza, kde ortel vyrieknu nad ním. Jedon list jeho kamarátom písaný otvorili a sa dozvedeli, že pomocou kamarátov chcel si už známym spôsobom zas vydobýť slobodu.

Zákernický žid. V Ostrihome akýsi Zwillinger žid verejne po uliciach nadával duchovným a sfa besný reval: Doju s kňazmi! keď ho pre tento opovážlivý výstup Keményffy kňaz v novinách pokarhal, nadúrený žid Keményffyho na ulici napadol a s týmito slovy pozdravil: keby ste neboli kňaz by som Vás vyzauchoval. Obrazený kňaz znova toto sdelil v novinách, na čo židák druhého dňa Keményffyho na ceste pristavil a tlč počal. V tom priskočil jeden profesor a kňaza obránil.

Žid chcel dať zavraždiť kňaza. Počas varínskej volby ktorýsi žid 50 zl. dával vojakom, aby Jána Cvinčeka, novomestského k plána prestrelili, lebo preklali. Keď sa tento chýr šírila, officíri na ra;port volali vojakov, ktorí vskutku vyznali židovské huncútstvo, lenže žida pomenovať nemohli. Židia, židia! Pekne vyznačujete tú vašu recepciu.

112 ročná žena. V obci Konop rečenej nedávno zomrela jedna osoba, Rósa Luka, ktorá akurát 112 rokov dýchala do seba povetrie tohoto sveta. Z jej deväť detí len najmladší Pavel žije, ktorý je tiež už 76 rokov starý. Nápadná to okolnosť, že tá starýňa všetky svoje zuby pojala so sebou do hrobu.

Také hodiny spravil v Chikágu hodinár Campbell, ktoré sa za 40 rokov len raz musia natiahnúť. Je v nich také kolečko, ktoré sa za rok len raz obráti. Dva roky kunštil a pracoval, lež tieto hodiny sostavil.

Krajinský rozpočet v Rakúskn na rok 1897 obsahuje príjmov vyše 689 millionov, výdavkov ale vyše 688 millionov.

Opravenie. V článku „Politickí Papakostovia“ sme sa zaoberali aj s pánom Lehockým, čo predsedom volebným. On tvrdí, že všetko nezodpovedá pravde, a preto vraj isté čiastky chybné sú proti nemu namerené.

DOPISY.

Z Prievidze 8. nov.

Velavážený pán Redaktor!

Prítomne Vám posielam podobízen nášho novovyvoleného ľudového ablegáta tým cieľom, by jako iní ablegáti ľudoví, i on okrašľoval nášho zásluh plného Krestana. Keď to robím, prehreším sa snáď proti jeho skromnosti, medzitým ufam, že mi odpustí: keď tu verejne vyznam, že je on nášho mesta a celého okresu ozdobou, ktorú nie len v myslí našej prechováame, ale i svetu na známosť dať si za povinnosť držíme. Nehľadal on vyznačenie toto, veď on žil a pracoval verne od 32 rokov na dobrobyte a spáse svojho duchovného stáda a nežiadal si iné, jako v tomto úrade zotrvať, kým mu Boh života popraje, ale keď videl, že dôvera voličov neobmedzená k nemu je obrátená a hlasom ľudu Boh ho volá bojovať i v staršom veku za vec svätú, za vec ubohého ľudu, ktorému zasvätil celý svoj život a všetky svoje sily, vtedy až vyriekol:

„Staň sa vôľa božia!“ A môžem uprimne povedať, odvolať sa nie len na priateľov, ale i na tých najzafatejších politických nepriateľov, že nám vo všetkom, čo sme podujali a urobili, Boh pomáhal a s touto pomocou sme i zvíťazili. Neraz som bol pri volbe, videl som voličov viesť sťa prasce na volebné miesto opitých, nútených k hlasovaniu, na toho alebo iného, ano zkusil som toisté i teraz, jako protivná strana svojich voličov v nočnú hodinu dovážala, do maštál opitých zatvárala, a aby cez obloky nepovyskakovali, dvere nepovylamovali, z vozíkov nepozoskakovali a za hlasom svedomia neišli, u hnusnej a zatratenia hodnej opilosti udržiavala — povedz ale i ty najzavitejší nepriateľu a protivníku verný a svedomitý úsudok o ľudovej stránke okresu prievického o stránke Michala Juriša. Nie len že vyznať musíš — jestli máš ešte trochu citu — že to bola stránka, jakovej sme tu ešte nevideli, že to bola stránka striezlivá, statočná, svojho ablegáta hodná, pri ktorej neosožila ani žranica, ani pijatika, ba ani tie judáské peniaze, na ktoré ľud ten

biedny utisnutý je. Či nemusí človek citlivý klobúk sňať pred touto poctivosťou?

Rychtári keď i nie všetci, ale statočnejší nútení vrchnosťou na liberála hlasovať, i rychtárstvo zložiť hotoví boli, ľud k pijatike zvädzaný od pisárov, notárov, kuršmidov, jednoducho opovrhol tú židovskú otravu a keď mu judáské peniaze na silu tysli a to nie len 5, 10, ale i 100 zlatých, ktoré by sa mu veru zišly, i vtedy svedomitý kresťanský volič viac si vážil pokojné svedomie, jako túto diabolskú mzdu, ktorou by mal zapreť Krista, vieru svoju svätú a ohlušit svedomie. A preto keď na slávu volám nášmu milovanému ablegátovi a jeho striezlivým statočným voličom, protivníkom privolávam: učte sa od tejto opravdivej sedlače, statočnými byť a to si nadobudnúť, čo nemáte t. j. svedomie, lebo len vtedy budete vlastenci, len vtedy bude naša drahá vlasť šťastlivá, keď statočnosť a svedomitosť ju riadiť a spravovať bude. S Bohom!

Prievidčan.

Z VADIČOVA.

Šlachetný Pane!

Nejdem opisovať volbu vyslanca, ktorá bo'a dňa 28. okt. vo Varíne prevedená, a na jaký spôsob, to už bolo v „Krestane“ podotknuté, len to môžem povedať, že to nebola volba, ale daromné trápenie ľudu.

Veľká radosť panuje v Izraeli, pánom židom každému v ten, pre nich radostný deň narástol krivý nos o 3 cm. do výšky, teraz uškľebačným spôsobom a posmechom pozerajú nám do tvári, dávajúc výraz svojej radosti nad podlým týmto víťazstvom.

Hneď po prvej volbe, či nevolbe, neviem, jaký názov mám tomu dať, so všetkých strán sa hrnulo vojsko do tichého mestečka Kiszucz-Ujhely-u a okolia, tu odrazu sme dostali na miesto dvoch piatich slúžnych, ktorí, aby ľud sa odučil od pitia, postavili dvom katolíckym krčmárom pred každé dvere vojakov s bodákami, aby sa žiadon neopovážil ísť do katolíckej krčmy okrem ku židom, a tým dobrým opravdivým liberálnym katolíkom, a tento stav trval až do 12-ho novembra.

Dňa 12. nov. v tej najväčšej tichosti o 12 hod. v noci pohli sa ľudoví voličia, ktorí z čistého presvedčenia s telom a s dušou boli oddaní svojmu kandidátovi pánu Jánovi Markovič, z Kysuc-Novehomesta a okolia na vozoch do Varína, príjúc do obce Gbelany, sosadli s vozov a čakali na ostatných spoluvoličov. Keď poprichodili o 1/4,8, pohla sa ohromná masa ľudu, samí voličia pod zástavami do Varína v tej najväčšej tichosti. Musím podotknúť, že voličom stá a stá na počet okresní notári, a veľkomožní pán Porgesz novomestský matrikár chyrečný vlastenec, nechceli vydať volebné certifikáty, ale vzdor tomu, oni išli do Varína si pravdu a svoje občanské právo hľadať, či tu pravdu ale najšli, hneď sa dozvieme. Hneď pri príchode do obce Gbelany pán kaplán vadičovský prišiel oznámiť voličom ľudovej strany z obce Kotrčlučka na počet 22, že v tej obci vypukol záškrt, aby sa hneď do domu vrátili, lebo že sa nesmejú na volbe súčasťníť, aby sa záškrt nerozšíril, ktorí sa aj hneď v tichosti ako baránkovia odstránili.

Asi 1/4 hodiny od Varína stál kordon vojakov, a len tých voličov púšťali do Varína ale nie cez hradskú, lež cez poorané role, ku blízkosti jednej židovskej krčmy — veď musí aj ten volačo od ľudá-

kov utržiť — vzdor tomu, že len tých, ktorí certifikáty mali prepustiť, ktorých bolo do 700, už sme sa v duchu tešili nad istým víťazstvom našim, ale čuj, čo sa stalo; istotne niektorí občania z Kotrečlúčky prišli medzi našich voličov, rozosiaľ záškrt, a tak bolo zaškrtené asi 1000 voličov z ľudovej strany; nech má na svedomí ten občan všetkých tých voličov, aby ho prišli všetci škrtiť, keď bude na smrtelnej posteli dušu vypúšťať.

Postavili sme sa pekne v tábore našom pod ohromnú zástavu pána Markoviča, ktorá sa pyšne dívala na svojich statočných a oduševnených za svätú pravdu roľníkov, ktorí ale sú od nepriateľov za čvargu považovaní, a opovrzenie hľadela na hrstku liberálnych katolíkov a dobrých židov.

Asi o 9. sa započala volba. Tábor náš bol asi 20 minút vzdialený od miestnosti, kde sa hlasovalo, hlasovalo sa pri dvoch komisiách, pri prvej komisii bolo 30 obiec a pri druhej 14, pred prvú komissiu bola obec Nagy-Divina, Kis-Divina atď. volaná, pred druhú ale mestečko Varín, ja som sa tak z boku díval, ale sa nezlakni, milý čitateľu, čo som ja tam videl, hneď ti poviem.

Ten, ktorý bol na programnej reči, keď bola výstava, a každý dostal od pána vyslanca tohoto okresu guľaš, videl tú ohromnú potvoru v tej vode, ktorú volal ten strážnik „Jónaš“, aj mne sa tá potvora zjavila vo Varíne a začala prehltať, už zaškrtených voličov po jednom, z Varína prehltoť všetkých ľudákov, a tak ohava tá hltala od rána do večera a prehltila ich do 900, ja by som myslel, keď by sa nejaká deputácia vyslala, hľadať tú hnusu, hádam do Judapešti, a ju pekne osloviť, možno že by ona vyvrátila tých dobrých, statočných veľkú daň platiacich ľudákov roľníkov, a jestli by to aj neurobila, istotne tie hune, ktoré má v pažeráku a v žalúdku, ho časom zaškrtia. Ani nejdem ďalej opisovať tie panské figle a chýrečného umelca Bosku podobné kúsky, lebo sa to každému statočnému človekovi hnusí, a keď by som to chcel podrobne všetko opísať, by som potreboval toľko papiera, čo ani varínski páni židia nemajú, — dosť na tom volba bola prevedená, a síce: z ľudovej strany bolo voličov vyše 1200, — voličov ale zo židovsko-liberálnej strany bolo asi 260; a čujte bratia, div nad divy sa stal, kandidát ľudovej strany pán Ján Markovics mal 161 a pán Šándor Sípeky 268 hlasov.

O Doktor Záškrt! O pane Jónaš! čo ste porobili, pomsta božia vás neminie, budete volakedy počet klášť pred Najvyšším.

Hop ale je dobre! chýry idú, že pán Sípeky tento mandát čestný, jakožto plného rázu a vznešeného zemanského srdca muž, prijať nechce, a hodlá ho aj vrátiť, lebo že on dobre vie, veď bol aj tam vo Varíne prítomný, že by on bol len zástupcom židov a niekoľko so žandarmi dohnatých roľníkov, a do 1300 len voličov a nevoličov všetkých, by si len nelásku a nedôveru na budúce získal.

Daj Bože, aby sa aj ten chýr uskutočnil, lebo istotne vieme o pánu hl. služnom Hajdynovi, že by on takýto mandát, ktorý mu podala len hrstka, od seba odmrštil, ponevác skrze taký, jeho šľachetné srdce a vysoká vzdelanosť, by urazená bola. Bratia nespíme!

Prítomný.

Od Magury, 16. nov.

Velavážený pán Redaktor!

Od toho času, jako v ľubovenskom volebnom okrese (v Spiši) Maxa Arányeho s pomocou neslýchaného vyhrážania, násilia a nesmierneho podplácania za krajinského vyslanca vyvolil sa podarilo, mnohým z p. notárov rohy tak narástly, že vo svojej sýevôli, prekročiac hranice slušnosti, poctivosti nehanbia sa proti duchovenstvu, buďto ústne alebo písobne také slova užívať, ktoré by nemaly vychádzať z úst alebo pera tých, ktorých ľud »pán veľgomožným« volá.

Chcem len jeden príklad udať.

Na miesto usnulého p. Abysa Mittermanna bývalého nedeckého farára a stoličného výbornika, 13. nov. b. r. vybavovala sa v nižniov-lapšanskom volebnom okrese poznovu volba na stoličného výbornika. Vystupoval p. Chanáth staroverský hlavný sudca a p. Felix Garrek nedecký farár. Vilhelm Albers fridmanský notár poslal pred volbou viac rychtárom tieto riadky: »Za stoličného zastupiteľa pán okr. služny Chanát vystupuje. Môžete robitz, jak vaša vôľa, ale pomyšlice seba, že po ostatných volbách hviezdy a slunko farároch z neba spadly.« 6. nov. 96. Albers Vilmos kórjegyző.

Tento Albers bol do nedávna pisárikom u jedného advokáta a keď vlni civilné matriky nastaly, na fridmanskú stanicu pýtal sa p. Albers a vtedy s tou najväčšou priazňou a poníženosťou ponavštivoval všetkých patričných p. farárov — (vtedy p. Albers dovolil »slunko i hviezdám,“ aby im svietily a na jeho rozkaz nesmely s neba spadnúť) — a ich pokorne prosil, aby sa smilovali nad nim a sa zaňho zaujali, čo tí aj učinili, tak že keby nie p. farárov, p. Albers by veru nebol zostal notárom vo Fridmane. Tí páni farári nedbali, aby p. Albersovi zasvietila hviezda masného hrnčeka a chlebička, a on by teraz chcel, aby slnko a hviezdy pravdy a spravdnosti s neba spadly; ba čo viac, títo p. farári ho za istý čas so svojim priateľstvom a pohostinnosťou poctili, čo že je teda tomu príčina, že miesto citu povďačnosti, toľký oheň zlosti chováte vo svojom srdci na proti tým, ktorí vám nikdy nič zlého neurobili? Veď ste Vy »lovagias férfi,“ i jako že ste to písal, či šľachetne a či liberálne . . . ha . . . ? Keď v deň volby predsa ešte zasvietilo slnko pánu farárovi Felixovi Gorrek, lebo so 165 hlasmi proti 38-mim bol vyvolený za stoličného výbornika, my ostatní farári prosíme pána Albersa, keby nám tiež dovolil nečo z toho slnka a hviezd a nedopustil im padnúť.

S Bohom p. Albers!

Jeden volič

Z BOJNY.

Vážený pán Redaktor!

Posvácka Nitra-Bojnanskej murárskej zástavy. Splnil sa úmysel pár pánov murárov, ktorí viac rokov za tým túžili, že k česti a chvále Božej, složia sa na jednu murársku zástavu. Tak sa aj stalo. Jejich duch, viera, nádej vždy ich k tomu povzbudzovala, tak sa tých pánov asi do dvadsať našlo, a složili sa a kúpili jednu veľikú a lilavú zástavu na päť šúchov za 300 zlatých. Vďaky činíme našemu mnoho váženému pánu farárovi Ignácovi Szittnyai, ktorý vždy nás povzbudzoval a posilňoval a vysvetľoval, že jaká zásluha nás za to pred Bohom očakáva, zo srdca mu ďakujeme.

Z Lethanoviec.

Vážený pán Redaktor!

Ešte nečo o novo-veskej (Spiš) volbe. — Pravda že táto volba dolno-kubinskej ani z ďaleka nebola podobná, ale predsa sa i tu mnoho prestúpilo proti uhorskej ústave, a proti trest. k. 1. č. VIII. h. Medzi inými prestúpkami bol aj taký, ktorý dokazuje, že liberálna stránka sa už nezdráha ani verejne (na veľké pohoršenie ľudu) nohama šliapať zákony. Hlasy (vóta) sa pri tej volbe nielen za peniaze potajomne, ale i verejne za baranov kupovali. Hodný privrženec liberálcov p. Gustav Bartsch z Hadušoviec totižto dal vyhlásiť, že kto bude na p. Münicha hlasovať, ten dostane 3 ovce, alebo baranov, pre ktoré si môže hneď aj prísť. No že lační hazafci chytro pospíchali, to sa môže myslieť. Medzi nimi boli z Hadušoviec všetkých hlasov len 4; pan Ján Kiss a Adalbert Zalibera; z Tomašoviec summa hlasov 27: p. Ján Zalibera (rychtár), Ondrej Bartoss, Ján Boeskaý, Ján Gáll, Martin Neupauer a Georg Puchalla; z Lethanoviec: Jan Vytykač, Martin Vytykač, Ján Slivka a Palko Kubičar (Gribko). Jeden tomašovan od hanby, že deti za ním biecally, vrátil ovce.

S tým slabým trhom pán Bartsch nebol spokojný; preto dal baranov poklást do voza a do Lethanoviec zaviesť. Lenže česť Lethanovanom! okrem vyše menovaných 4-och a Jána Morichladko, ktorý v deň volby sa odtrhnul, a jak J. shaňal všetkých hlasov v Lethanovcach jest 83. ako ich priviezol, tak ich i odviezol; len blečenie ostalo, ktoré napodobňujú deti, keď jedného z baranarov uzrú.

Keď liberálci podplácaním a sľubami si nemohli pomôcť, chytli sa iného. Aby mohli zadriapku najst: vyše menovaný Jan Vytykač si povybíjal obloky (jako to pri vyšetrovaní sa ukázalo) a na to poslali pol kompanie vojakov do Lethanoviec a pol kompanie do Tomašoviec. Lenže poriadni ľudia sa ani vojakov neľakali, ktorých múdry pán rychtár Ján Antolik poslal na hospodu do Vytykáča, aby ho ochraňovali; tento ale teraz najviac ľutuje, že si dal drahú stráž postaviť!

Ešte jedného figľa sa chytli liberálci! Večer pred voľbami vyše menovaný kupec na baranov rozhlásil, že pán barón Máriašy odstupil od kandidácie (a v tom mu i stotník vyslaného vojska pomahal). Avšak ľud vie, komu veriť!

Nesmiem tu zabudnúť na obec Harnutovce. Táto obec je veľmi blízko Hadušoviec, ale ani jeden z jej obyvateľov nešiel do Hadušoviec na baranov. Že v tej obci nemožno ani len jedného podplatiť, to už dobre vedia i liberálni korteši, a preto sa ta ani neunujú. Obec má taký pokoj, jakby ani volby sa neblížily. Tu sú občania tak citlivého svedomia, že ani len za príležitosť pre voľbu nechce nič prijať, iba keď by voľba bola zničená a pán barón Máriašy by bol vyvolený. Pravda, že z tej obce sú mnohí v spolku triezlivosti!

Čo som tu písal, to môžem dokumentami preukázať.

Neohrozený.

Z TEKOVA, 17. nov. 1876.

Dôstojný pán Redaktor!

Každé číslo nášho milého „Křestana“ tou najväčšou nádejou som čakal teraz po voľbách, že azda sa len dakto najde, kto by v týchto novinkách aspoň len dačo uverejnil z tých rozličných neprávostí, ktoré sa konaly vo volebnom okrese zlato-moravskom pri

volbe krajinského ablegáta. Ponevác toto moje očakávanie je daromné, vzal som ja to pero do ruky.

Keď pán Ludevít Molnár kandidát to ľudovej strany i naše — ako do moravského volebného okresu patriace — dediny navštívil, ľud ho takou oduševnosťou prijal, o ktorej sa pánom liberálnym ani nesnívalo, a od ktorej všetci páni takú zimnicu dostali, že im v nej kosti viac hrkotaly, ako tie vozíky, na ktorých ako šarkani z dediny na dedinu lietali, žeby vraj ten od kňazov do bludu ľudovej strany privedený ľud, do lona samospasiteľného, a nad všetky veci najlepšieho liberalismu nazpäť zaviedli. A „kto hľadá, najde“, sú slová sv. Písma, ktoré sa i na tatároch vyplnily, lebo i oni najšli takých křestanov, ktorí sa k ním pridali.

Takíto Krista Pána si zapredajúci Judáši boli Horno- a Dolno-Kamenčania, ktorí — vyjmúc 8 spravodlivých — všetci ukázali päty presvedčeniu nábožnému, odhodili od seba hodnosť ľudskú a stali sa takými baranmi, ako boli tí, ktorých im tatári na oľdomáš dali pripraviť, lebo ako týchto, tak aj Kamenčanov po 5 strieborných patili.

Bistričanci, Veľko- a Malo-Křštenanci, Pažifanci a Kolačanci — vyjmúc desiatich — všetci boli na lichvacom jarmoku. No čo sa týče Kolačancov, proti tým nemáme čo povedať, veď o tých už dávno vieme, že im žid presvedčenie na litre mera. Na druhých hore spomenutých obcach sa preto zastavíme, žeby sme si to o nich neboli mysleli, že sú podlejší od toho — od všetkých počestných ľudí opovrhnutého Judáša, lebo kým tento svojho Spasiteľa na 30 strieborných žacoval; oni ho za 5 strieborných predali.

Ale nechajme v pokoji tieto chrasty duchovné, čiernosť mravnosti, a vidzme tie radostné udalosti ktoré srdco nekazené potešiť môžu. Takýto potešiteľný výjav je to, že veru počestní ľudáci dobre prevýšili tatárov, lebo tie najmocnejšie obce, ako Oslany, Čereňany, Veľké- a Malé-Uherce a Broďany, veľmi malou vymienkou, navzdor podplácania a hrozbe tatárskej neohrožiteľne sa držaly ľudovej strany, a pod jej zástavou kráčali až k urne volebnej. Že čo sa s nimi delo, to nemusím opísať, veď každý občan vie, čo sa tam robilo proti ľudu, kde svojho kandidáta postavili, a k svojemu a k dobrému vlasti svoje volebné pravo chcel použiť. 634 ľudákov ani nepriustili hlasovať, a tak ľahko bolo mandát tatárovi odovzdať. Je pravda, milí ľudáci, že je to pre nás žalostné, že nemáme teraz človeka, nemáme ablegáta, čo by nás na sneme zastupoval, lebo ja a so mnou každý chladnokrvne rozmyšľajúci človek previdí, že ten nemôže byť naším vyslancom, ktorého nie na snem poslať, lež odtiaľ vyhnať sme chceli. Preto však nech nik nezúfa, ba ďakujme Bohu všetci ľudáci, a tešme sa, že sme sa radšej stali vyznavačmi náboženstva, ako by sme sa boli stali účastníkmi tej neprávosti, ktorá práva, zákony a spravodlivosť nohama šliaapala, žeby svoje ciele obsiahla.

Ku koncu tohoto môjho dopisu ešte dvoch mužov musím spomenúť. — Jedon je Vanko rychtár malo-uherčiansky, a druhý je pán farár bistričiansky. — Ten prvý, rozpamätajúc sa na svoju prísahu rychtársku, dla ktorej proti dobrému ľudu nikdy nebude robiť, veľmi krásne sa zdržal, keď v úctivosti držiac presvedčenie svojích poddaných, nie len že sa nedopustil žiadnej násilnosti a podlosti, ako druhí, lež i sám sa k ním pripojil a navzdor všetkým hrozbám vytrval pri ľudovej strane, ano hotový bol i úrad rychtársky složiť, ale od svojho presvedčenia neodstúpil.

— Druhý ale, totižto pán Ujvári (Zuskin) farár bistričiansky zabudoí na svoje povolanie, zabudol, že milosťou božou a nariadením osvieteného pána biskupa na to bol do farského úradu postavený, aby svoje ovečky proti vlkom chránil, lebo nie len že to neurobil, ale ich sám do tábora tatárov zaviedol, a on sám na liberála hlasoval. Tento pán farár už pod kortešaciou sa vyslovil, že tam je ľudová strana, kde je on, a tá druhá že je len kňazská. Nechcem povedať, že pán farár nemá pravdu, veď taký »ľudový kňaz«, ako je on, ani nemôže luhaf. . . Ano pravdu máte, pán farár, aj vy ste bol na strane ľudovej, ale akého ľudu? Na to vám odpovedala jedna veľkouhorčianska žena, keď na Vás prstom ukázala a vykrikla: »Toto je ten najväčší baran, ktorého Klobusiczky zakúpil!« Pán Boh nech vypočuje všetkých, ktorí za vás orodujú!

Volič.

V RAJCI, 13. nov.

Veľactená Redakcia!

„Volby sa už pominuly“. Naše srdcia a mysle však ale ešte sú neni ukojené, a krv ešte vždy je rozbuřená nad tými do neba volajúcimi nespravodlivosťami, podlými figlami, ktorými liberáli naše volebné právo čo občanov tej istej vlasti bez citu a bez hanby nohama šliapali a nás o tože právo ozbíjali. Tpkó nám to padne, ale pri tom nemáme zabudnúť, že to činili nepriatelia ľudovej strany, nepriatelia naši tí najväčší. Musí boľeť nespravodlivosť i od nepriateľa učinena, ale ešte tým viac nevyslovne boľe nevernosť od synov vlastných zkusena, ktorí pre judášsky groš, pre lakomosť svoju presvedčenie a statočnosť svoju sfa handru starú odpredali. Lebo boľastou srdca musím písať, že i v našom mestečku Bohužiaľ! našiel sa jedon Judáš. A to ešte jaký? Celkom modern, lebo nie huňu sedliacku, ale kabátek pánsky nosí. Vidno teda i z tohoto, že mnoho ráz to rúcho jednoduché, drsnaté šľachetnejšie, statočejšie srdco prikrýva, nežli pánsky oblek.

Myslím a'e, že čas už je tu, by som to ct. čitateľom nášeho Kresťana predstavil. Volá sa Nedbanlivý y. známa to dobre osobnosť v Rajci, ináč chýrečný majster v musike a ešte chýrečnejší v gargariso ani hrdla svojeho.

Keď sa u nás ľudová strana utváraf začala, on tiež pristúpil k nej, ale nie z presvedčenia a oduševnenia, ale tým hnusným úmyslom, že držiac s meštanmi, bude ich môcť lepšej so sladučkými rečičkami omámiť, a spolu aj pumpovať. Čo aj skutočne sa dokázalo . . . . On ale nepristal len na tom, že pristúpil k ľudovej strane, on chcel byť generálom, a vskutku svojou lstivou hubou všade o tri zdechy vytruboval, že on je »stĺpom a vodcom« ľudovej strany v Rajci. No veru pekný stĺp, ktorý sa dobrovoľne srútil a múdry vodca, ktorý pred bitkou sa dal zakúpiť.

Vec táto ohavná sa stala takto. Volba bola určená na deň 28. okt. a Nedbanlivý dňa 22. okt. z razu sa schytil a Fugas Matias jachal na výstavu. Každému bolo toto jeho odcestovanie nápadné, veď volba bola už blízko, a vodca mal bdiieť a poriadky si robiť predbežne. Hej! ale klin predsa vypálil von s vreca, lebo sme sa dozvedeli všetko, a jeho ohavný figel vyšiel na javo. On totižto častiej chodieval medzi liberáľov jest a piť (čudujem sa im veľmi, že trpeli medzi sebou vodcu ľudovej strany) a nabaláchal ich s tým, že bez neho nebude nič z ľudovej strany,

lebo on je »všetkorobil a všadebol«. I sadli mu na lep a jako on neskôr vyznal pred viacerými svedkami — dostal 50 zl. a hneď letel na výstavu. A ľudová strana i bez neho účinkovala. Dôkaz toho je, že sto ľudakov prišlo do Žiliny. Dobre, že ušiel preč, lebo taká hlava, jako on, je len hlava rytacia, ktorá by bola mohla poškrvniť i zdravé údy . . . Že ušiel preč, to nás nemrzelo len to, že sa dal zakúpiť. Keď prišiel nazpiatek, ľudia ho neznali viac, a opovrhli, však iné ani nezaslúžil. Lebo keď zapredal svoje presvedčenie, svoju statočnosť, čím je inším, jak nie Judášom.

Volič.

L'udomíl rychtár.

V obci Boršófalu rychtár meno *Dlhý*, dobrý liberálec v kortešacke smelý, zná kone pucovať, zapriať pred volbou nie sebe, druhému, začo nemá hanbu.

Poriadky v obci viesť, nato on nič nedbá, všetko on odbaví, s tým slovom »však vedia;« potrase s galotmi, zatrase s plecami; slobodnomyselne panuje nad nami.

Keď komissia má prísť vóta popisovať, načože by to dal v obci vybubnovať; meno-slov voličov keď príde mu do rúk, sková do fioka. nemá s ním žiadnych múk.

Licitáciu on na známosť tiež nedá, kedy sa poľovka do árendy dať má; dedinu štrkovať, mosty reparovať, na kýho čerta sa má on o to starať.

Do školy suchého dreva dať nachystať, dosť je, keď on len dá surového rúbať, ľudom v snahe v zime drevo sekať káže, keď ani nie hodno psa vyhnať von z chyže.

Takýto je náš pán rychtár menom *Dlhý*, jeho dostatočne neštipu ver blchy, keď by ho štípaly, nemohol by on spať, času nad poriadky mal by dosť premyšľať.

. . . . nest.

Otvorený list

na u. kr. ministrov vnútorných záležitostí a pravosúdia.

Pán minister vnútorných záležitostí!

Či vy viete, čo je povinnosť ministra vnútra v ústavnej krajine? A jaké práva má daň platiaci občan? Mám nádej, že hej.

Viete vy, že za vašim chrbátom istí panáci nohama šliapu po zákonoch, vrazia sa dakde s ozbrojenými rukama, dakde pod štítom svojej úradn j moce do domu pokojných občanov, aby ich tam v ich stánku v kruhu strachom naplnenej rodiny prinútili vyznať: či sú ľudáci, abo nie, či nemajú dajaké ľudové poviny, abo čítanie. Mám nádej, že to neviete.

Či vy viete, že tento čin sa protiví zákonom uhorským, že je to urazenie privátneho bydla, nadužívanie úradnej moce, čo nezmenšuje nevedomosť,

čo zväčšuje náhodnú úmyselnosť? Mám nádej, že to viete.

Pýtam sa vás, či si osvojíte pokračovanie tých úradov, na ktoré sa tu odvolávame pre tie ich činy, ktoré sme tu spomenuli, pred potvrdenými zákonmi a súdnou stolicou? Mám nádej, že nie!

Či ste ochotný dostatečnú vynáhradu dať neprávne utrápeným a čítania zbaveným daň platiacim občanom?

Pán minister pravosúdia!

Či vy viete, jaké povinnosti má jeden minister pravosúdia, a jaké práva prináležia daň platiacemu občanovi? Mám nádej, že hej.

Či ste ochotný, zastať proti všetkým úradom ministra vnútra zákony Uhorska a práva uhorských občanov; na koľko by tieto rušené boli od jakýchsi policajných kapitánov, četníkov, dedinských rychtárov, notárov: im prísne zadostučinenie dopriať za urážku? Mám nádej, že hej.

Rýchlu odpoveď vašu s dôverou očakáva v mene ukrivdených občanov

Gerhard Németh, redaktor.

Občania.

Aby ste viac neobviňovali nás vo vašom prenasledovaní: prečítajte tento list a sa presvedčíte, že sme my ochotní všetko vynaložiť, aby sme vám za krivdy zadostučinenie nadobudli a vás proti všetkému neprávnomu prenasledovaniu bránili, za minulé prenasledovanie ale vám zadostučinili.

Do toho času ale, lež sa to stane, vedzte, že v záležitosti hľadania a shabania našich novín, ani notár, ani četník, ani obecný rychtár, ani mestský kapitán, ani hl. župan, ani minister vnútra nesmie váš prach prekročiť. — A keby to urobil, vykážete ho, a keby nešiel, vyhodzte ho, zažalujte ho, abo sdeľte nám ten prípad.

Čítanie ale, ktoré od nás dostanete skrze poštový úrad verejne pod obálkou: nevydajte tým, ktorí to hľadajú, aby to shabať mohli.

Vy ste slobodní občania! a nie otroci. Vy vládnete potvrdenými zákonmi, ktoré také polovanie prísno zakazujú a trescú. Tieto zákony vás chránia proti každému, zvlášte proti tým, ktorí pod štítom úradnej moce, útok činia proti vašim právam a nariadeniam zákonov.

Gerhard Németh.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpák a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Uctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na krajec nám naznačili ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Sv. Mikuláš u Hrona. Váš dopis sme na bok dali, aby ste nevběhli do tlačovej pravoty. — Kaplán Fraňo Kl. Opište vec, uverejníme; mená pôvodcov zradí ale nesmíme, len keď to súd žiada. — O. R. Rózsavölgy. Redaktorovi výčitky robí za

vedenie kníh je vec bezzákladná, lebo ja napr. som tých kníh ani nevidel, bárs 4 mesiace redigujem »Kreštana«; expedícia je povolaná predpladky a iné záležitosti v poriadku viesť. Ponevác sa tedy obsah vašej karty mňa netýče, ja si to nevezmem hore, ani vám to nemám za zle. — Mnohým. Výborný sošif »Náš ľud« je k dostaniu za 3 kr. v T. Sv. Martine u pána Antona Bielika. Vrele ho odporúčame. — Šalghov. Kostolník. Kartu sme poslali do jedného knihkupectva. My sami nemáme času k takým expediciám. — Stolica »Krassó-Szörény«. Otec jedného pána farára dal na pomník ľudových mučeníkov 2 zl. Z predošlého čísla to vystalo, nevieme sami, z akej príčiny. — Bazin. Neskôr obsirnejšiu odpoveď; teraz som po samú šticu v práci.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťari väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

Veľká pliaga sveta výnde z tlače k vianocam a bude stát 75 kr. Dostať sa bude môcť u dp. Michala Varga vo Vacove.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 8.05—8.45 zl. Raž 6.75—6.90 zl. Jačmeň na krm 4.10—4.45 zl. do pálenic 5.10—5.90 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.85—6.10. Kukurica: 4.25—4.30. Proso: 5.25—5.50. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.
2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Kopné semeno: 08.55—09.00.
3. Strova: Veľká biela fízula 7.25—7.75; tmavá 8.25—8.75 okruhlá: 7.25—7.75, tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 08.00.15 00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—14.00 zl.
4. Kupecké zelinové plody: Mak 00—00. Burgyňa 1.30—1.40. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.25—3.20. Slama. Na postielanie: 1.40—1.60. Žup 1.65—1.80.
6. Siatie: Červená datelina 28—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ladník 6.00—6.50 zl.
7. Hospodársky dobytok: Doveneno bolo: asi 088 hospodárskych volov; 088 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 000—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 000—000 zl. Trh na ovce: Doveneno bolo 3024 kusov oviec. Ceny: 14.50—16. zl. za páru, a 08—14 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestneno.
8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 40—42. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 52.00—52.50, udená 56—00.57 zl.
9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.
10. Kraviny vrázkované 165—175.
11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.
12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepš 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i r uovanie štaciových obrazov, s svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

☞ Velebným farským úradom. ☜

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky splácováce.

☞ Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

LACNÉ POŽIČKY

(od 800 zl. hore)

na majetok zeme vyprostredkuje

JÁN DEÁK

v NITRE

K listom vysvetlenie žiadajúcim sa pripojíť má 10 kr. marka.

Dom aj zahrada, 2400 □ mtr; zahrada je veľká, pri nej potok, a ve dvore voda, slušilo by sa to velice pre zahradníka v jedných kúpeľoch. Za 2400 zl. r. č. je napredaj.

T. GABSO,

Pöstyén 97., (Nitrianska stol.)

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

TLAČIAREŇ**„SVÄTEHO GERHARDA“**

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Hlavná výhra
prípad.
500,000
mariek.

O z n a m
šťastia

Výhry
poisťuje štát.
Prvé ťahanie
10 decembra.

Pozvanie k súčasťneniu sa na výhrach veľkej peňazovej loterie od štátu Hamburgu poisťenej na ktorej.

10 millionov 746,990 mariek

letetno musí sa vyhrať.

Výhry tejto výhodnej peňazovej loterie, ktorá podľa návrhu len 112,000 žrebov obsahuje, sú nasledovné, totiž:

Tá najväčšia výhra je prípadne 500,000 mariek.

Prvá výhra	300,000 mariek.
1 výhra à	200,000 mariek.
1 výhra à	100,000 mariek.
2 výhry à	75,000 mariek.
1 výhra à	70,000 mariek.
1 výhra à	65,000 mariek.
1 výhra à	60,000 mariek.
1 výhra à	55,000 mariek.
2 výhry à	50,000 mariek.
1 výhra à	40,000 mariek.
3 výhry à	20,000 mariek.
21 výhry à	10,000 mariek.
46 výhry à	5,000 mariek.
106 výhry à	3,000 mariek.
206 výhry à	2,000 mariek.
782 výhry à	1,000 mariek.
1348 výhry à	400 mariek.
42 výhry à	300 mariek.
138 výhry à	200, 150 mariek.
35327 výhry à	155 mariek.
8961 výhry à	134, 104, 100 mariek.
9249 výhry à	73, 45, 21 mariek.

Spolu **56,240** výher, a prídu za niekoľko mesiacov v 7 odeleniach k istému rozhodnutiu.

Hlavná výhra 1-nej triedy obsahuje 50,000 mariek, vstupuje v 2-tej triede na 55,000 mariek, v 3-tej na 60,000 m., v 4-tej na 65,000 m., v 5-tej na 70,000 m., v 6-tej na 75,000 m., v 7-mej na 200,000 m., a s odmenou 300,000 m. prípad. na 500,000 m.

Na prvé výhrove ťahanie, ktoré je úradne určené, 10 dec. 1896. stojí

Celý pôvodný žreb len 3 zl. 50 kr.
Pol pôvodného žrebu len 1 zl. 75 kr.
Štvrťka pôvodného žrebu len — zl. 90 kr.

Každý z účastných dostane odo mňa po výťahu hneď úradný soznam bez toho, že on musel písať. Rozvrh losovania so štátnym erbom, na ktorom vkladky a rozdelenie výher na 7 tried je vidno, popredku zdarma posielam.

Vyplacanie a rozposilka výhrových peňazi odo mňa zrovna na patričných rýchlo a v najprísnejšej tajnosti sa deje.

Objednenia prosím poštovou poukážkou alebo i doberkou.

Nech sa tedy, komu sa ľúbi, obráti s jeho nariadením pre najbližšie ťahanie, hneď, predsa až do

10 december toho roku

dôverne na

JOSEFA HECKSCHER,

bankár a smenková účtovňa v Hamburgu.

1—1